

Vaste kamercommissie OCW

datum

1 september 2026

betreft

Commissiedebat Toetsen en Examinering

Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020 623 05 66

info@lezen.nl
lezen.nl
KvK 41208274

Geachte leden van de VKC OCW,

Op 9 september spreekt u over toetsen en examens.

Voor Stichting Lezen staat daarbij één uitgangspunt voorop: toetsing moet de leesontwikkeling van leerlingen en goed leesonderwijs ondersteunen, niet andersom. Wij vragen u daarom aandacht voor drie punten:

1. Houd zicht op leesontwikkeling, zonder automatisch meer te toetsen

In het voortgezet onderwijs gebruiken de meeste scholen al een leerlingvolgsysteem met gestandaardiseerde toetsen. Het kabinet zet nu in op beter gebruik van die informatie en een richtlijn voor scholen.

Wij vragen om deze lijn voort te zetten en niet te kiezen voor een nieuwe wettelijke verplichting tot gestandaardiseerde toetsen in het voortgezet onderwijs.

Goed zicht op leesontwikkeling van leerlingen is noodzakelijk. Tegelijkertijd is lezen een complexe vaardigheid; diep begrip, kennisopbouw, het leggen van verbanden, kritisch lezen en leesmotivatie laten zich niet vangen in afzonderlijke toetsvragen. Meer toetsen betekent daarom niet vanzelfsprekend beter zicht op de leesontwikkeling.

2. Laat toetsing aansluiten bij rijk leesonderwijs

De nieuwe kerndoelen Nederlands bieden een belangrijke basis voor rijk en samenhangend taal-, lees- en zaakvakonderwijs. Wij hebben eerder benadrukt dat deze kerndoelen scholen juist de kans bieden om hun leesonderwijs te versterken.

Toetsing moet leraren informatie geven waarmee zij hun onderwijs kunnen verbeteren. Daarbij moet ruimte blijven om verschillende bronnen te gebruiken om de ontwikkeling van leerlingen te volgen.

Wij vragen u dan ook erop toe te zien dat toetsen en leerlingvolgsystemen niet leiden tot een versmalling naar geïsoleerde deelvaardigheden die eenvoudig meetbaar zijn. Wat goed meetbaar is, is immers niet per definitie wat voor de leesontwikkeling het belangrijkste is.

3. Digitaliseer alleen als dat het leerdoel ondersteunt

De staatssecretaris werkt aan verdere digitalisering van de centrale examens en onderzoekt voor welke vakken en onderdelen digitale examinering meerwaarde heeft.

Voor Stichting Lezen moet ook hierbij het lees- en toetsdoel leidend zijn. De keuze tussen papier en digitaal is geen doel op zich. Voor geconcentreerd en diep lezen kan papier belangrijke voordelen hebben, terwijl digitale middelen voor bepaalde leerlingen en toepassingen juist ondersteuning kunnen bieden.

Het is daarom erg belangrijk dat bij de digitalisering van examens, en in het bijzonder bij examens met langere leesteksten, ook de effecten op leesbegrip, diep lezen, concentratie en toegankelijkheid worden onderzocht, en dat papier behouden blijft waar dat beter past bij het toetsdoel.

Uiteraard zijn wij altijd bereid bovenstaande nader toe te lichten.
Met vriendelijke groet,

Tamar van Gelder directeur-bestuurder
Stichting Lezen

Over Stichting Lezen

Stichting Lezen is de drijvende kracht achter leesbevordering onder kinderen en jongeren van 0-20 jaar. Met programma's, campagnes, onderzoek en kennisdeling, verbindt de stichting mensen en organisaties die werken aan een samenleving waarin ieder kind de kans krijgt om zich te ontwikkelen tot een vaardige, gemotiveerde en nieuwsgierige lezer. Stichting Lezen is bekend van campagnes zoals De Nationale Voorleesdagen, De Nationale Voorleeswedstrijd, de Jonge Jury en programma's zoals BoekStart en de Bibliotheek op school. Meer lezen? Lezen.nl.